

ԹԵՄԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԹԵՄՈՒՄ

1985 թվականին խանդավառ պայմաններում տոնախմբվեց Ալեքսանդրիայի Սուրբ Պողոս-Պետրոս եկեղեցու կառուցման և օծման 100-ամյակը:

Դեռևս 1984 թվականի սեպտեմբերի 10-ին Նորին Սուրբ Օծություն Ս. Տ. Վապգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը թիվ 1297 սըրբատառ իր կոնդակով գրում էր այդ առթիվ. «Միջերկրականի ափին բարձրացած Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցին մշտավառ ջահի նրման ահա ուղիղ մեկ դարե ի վեր շարունակ քրիստոսի Ավետարանի լույսն ու ջերմությունն առատորեն կրաջխե ձեզ բոլորիդ, ի մխիթարություն ձեր հոգիներուն և ի շինություն ձեր կրոնական և մշակութային կյանքին՝ պահպանումովը մեր նախնյաց քրիստոնեական սուրբ ավանդություններուն»:

«Հորեյան մըն է այս,— խնդությամբ արձանագրում է Վեհափառ Հայրապետը Ալեքսանդրիա առաքված սրբատառ կոնդակով,— ...ոգեկան հաղթանակներն մին եգիպտական հյուրընկալ ու մարդասեր արաբ ժողովրդի ծոցին մեջ: Հորեյան մը, որ ճըջմարիտ ավետիս մըն է նաև համայն մեր եկեղեցիին և հատկապես Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի համար»:

Իրավ ոգեկան մխիթարություն էր, որ Վեհափառ Հայրապետը, ընդառաջելով եգիպտահայոց բարեջան առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Ջավեն արքեպ. Չինչինյանի հրավերին, մեկ ուղարկեց մասնակցելու այդ հանդիսություններին:

1985 թվականի դեկտեմբերի 17-ին, Մոսկվա-Կահիրե չորսժամյա օդանավային թռիչքից հետո, հասանք Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության մայրաքաղաք: Մեկ դիմավորեց Տ. Ջավեն արքեպիսկոպոսը՝ ուղեկցողների՝ արժանապատիվ Տ. Նա-

րեկ քահանա Ֆրենճյանի ու բարեջնորհ Հարություն սարկավագի հետ: Պարզվեց, որ մինչև Ալեքսանդրիա մեկնումը 10—11 օր մնալու էինք այստեղ:

Հաջորդ օրն իսկ մզակվեց մի ծրագիր, և անմիջապես մենք առիթը ունեցանք տեսնելու Կահիրեի առաջնորդանիստ Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ հոյակապ եկեղեցին, ճանաչելու թեմական և քաղաքական ժողովների անդամներին: Քաղաքավարական այցով եղանք համայնքի երեք՝ «Արև», «Ջահակիր» և «Հուսաբեր» թերթերի խմբագրություններում, այցելեցինք Գիպա և դիտեցինք Մեծ Բուրգը՝ աշխարհի յոթ հրաշալիքներից մեկը, Սֆինքսը, եղանք Սակկարայում, պետական-պատմական թանգարանում և այլուր:

* *

Եգիպտահայ պատմական գաղութը հին է, իսկ այսօրվա ժողովուրդը՝ դարձյալ եկեղեցասեր, հայաշունչ և հայրենասեր:

Եգիպտոսը մեզ հայտնի է մանավանդ Ալեքսանդրիայով, որը պատմությունից մեզ ծանոթ է իբրև քրիստոնեության կենտրոն՝ Կյուրեղ Աղեքսանդրացու, Աթանաս Մեծի, Որիգինեսի և ուրիշների, գիտության ու փիլիսոփայության քաղաք: Այստեղ ուսանելու է գնացել մեր պատմահայր Մովսես Խորենացին:

Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վապգեն Ա-ն 1956 թվականին հովվապետական այցելությամբ եղել է Եգիպտահայ թեմում և մեծ ընդունելության արժանացել պետական իշխանությունների կողմից: 1956 թվականի եպիսկոպոսական ժողովը գումարվել է Կահիրեի առաջնորդարանի մեծ դահլիճում:

Ժե դարում ստեղծվում են քաղաքական

բարենպաստ պայմաններ՝ շնորհիվ միջազգային առևտրի աշխուժացման ու մանավանդ Մուհամմեդ Ալիի՝ հայերի հանդեպ բարյացակամության: ԺԸ—ԺԹ դարերում հայ գաղութը աշխուժանում է: Հայրուր տարի առաջ կառուցված Ալեքսանդրիայի հայոց եկեղեցին արգասիքն է մշակութային-ազգային աշխույժ կյանքի: Հիմնվում են հայ դպրոցներ:

Կախիքի եկեղեցու վանգակատունը

Քաղաքի կենտրոնում գտնվող Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր տաճարը կառուցվել է 1925—1928 թվականներին՝ հայկական ոճով: Բարերարներն են՝ Գր. Նդիայանը, Նուբար, Տիգրան և Տապրո փառաները, իսկ ճարտարապետը՝ Լևոն Նաֆիյանը:

Նույն բակում է գտնվում եռահարկ առաջնորդարանի շենքը՝ կառուցված Թորգոմ արքեպ. Գուշակյանի առաջնորդության շրջանին:

Ս. Մինաս եկեղեցին, որ կառուցվել է 1843 թվականին, վերանորոգվել է մի քանի անգամներ, գտնվում է հին գերեզմանատան մեջ: Այստեղ է, որ տարին մեկ անգամ կատարվում է սուրբ պատարագ և հոգեհանգստյան պաշտոն՝ եկեղեցու բարերարների, մեծ երախտավորների հոգիների համար:

Այժմ Եգիպտոսում հայերի թիվը տա-

լը հազարի չի հասնում: 1956 թվականին երբ Նորին Սրբություն Ս. Տ. Վապգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը այցելեց Նեղոսի երկիր, հայերի թիվը հասնում էր քառասուն հազարի. մի մասը իր վերջին հանգրվանը գտավ Մայր Հայրենիքում, իսկ մյուս մասը գաղթեց հեռավոր ափեր՝ Ամերիկա և Կանադա: Չնայած այժմ հայերը թվով քիչ են, սակայն մնում են շատ հայրենասեր, եկեղեցասեր և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին հավատարիմ:

Ինչպես հայտնի է, այս հնավանդ գաղութը շուրջ ութսուն տարի առաջ (1906 թ.) ծնունդ տվեց նաև Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միությանը, և այս կազմակերպությունն էր, որ սիրով իր մասնակցությունը բերեց «Սասունցի դավիթ» տանկային շարասյան հանգանակությանը, երբ մեր հայրենիքի գլխին կախված էր ֆաշիզմի ահավոր վտանգը:

Դեկտեմբերի 21-ի երեկոյան Հելիոպոլիս Նուբարյան ազգային վարժարանում, «Պլք-տանխան» սրահում, տեղի ունեցավ Կախիքի Հայ Աղքատախնամի տարեկան ձեռնարկը և հաջորդ օրը, դեկտեմբերի 22-ին, կատարեցինք մեր ուխտի պատարագը:

Թե՛ Աղքատախնամի տարեկան ձեռնարկին և թե՛ մեր ուխտի պատարագին հովանավորում էր Եգիպտոսի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Զավեն արքեպիսկոպոսը: Մենք խոսեցինք Ս. Էջմիածնի, Մայր Հայրենիքի և Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ս. Տ. Վապգեն Ա-ի մասին:

Հանդեսին և սուրբ պատարագին ներկա էին գաղութի թեմական և գործադիր մարմինների անդամները, ազգային երեսփոխանները և մշակութային ջրհանակի վարիչները: «Ընդհանուր» երգչախումբը, ղեկավարությամբ երգահան Էդվարդ Հակոբյանի, Աղքատախնամի տարեկան ձեռնարկի առթիվ համերգ տվեց և կատարեց կիրակնօրյա սուրբ պատարագի երգեցողությունը:

Դեկտեմբերի 26-ին Կախիքի «Հայկական ընթերցասրահի» վարչությունը հուրասիրություն կազմակերպեց: Էդվարդ Հակոբյանը, հանուն «Հայկական ընթերցասրահի» վարչության խոսք առնելով, բարի գալուստ մաղթեց մեզ և ապա սեղմ գծերի մեջ ներկայացրեց «Հայկական ընթերցասրահի» վարչության ավելի քան 80-ամյա մշակութային և ընկերային բազմաբեղուն գործունեության պատկերը՝ շեշտելով, որ վարչությունը միշտ իրեն օժանդակ է ունեցել Մայր Հայրենիքը և Սուրբ Էջմիածինը: Մեր խոսքում դրվատեցինք նրանց նվիրումն ու համերաջխությունը, որ երաջխիքն է նրանց գուտտման:

Կախիքում մենք առիթ ունեցանք քա-

դաքավարական այցելություն տալու Սովետական հյուպատոսին:

Դեկտեմբերի 28-ին մեկնեցինք Ալեքսանդրիա, ուր տեղի պիտի ունենար հոբելյանական հանդիսությունը:

Ալեքսանդրիայի Ս. Պողոս-Պետրոս 100-ամյա եկեղեցու մուտքին մեզ դիմավորեցին տեղի հոգևոր հովիվ արժանապատիվ Տ. Գրիգոր քին. Օհանյանը, ազգային վարչության անդամներն ու տասնյակ հավատացյալներ:

Ուխտի աղոթքից հետո Ալեքսանդրիայի հայ համայնքի, թեմական ու քաղաքական ժողովների անդամների անունից բարիգալուստան խոսք ասաց Տ. Չավեն արքեպ. Չինչիկյանը: Մեր հերթին պատասխան խոսքում շնորհակալություն հայտնեցինք իրավերի համար և հաղորդեցինք Նորին Սրբություն Տ. Տ. Վալզեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի օրհնությունները Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնից, ողջույններ՝ իրենց հայրենակիցներից և մանավանդ Հիրակի ուսանի հավատացյալ ժողովրդից:

Դեկտեմբերի 29: Տեսանք հայ համայնքի փառավոր եկեղեցին: Մտածեցինք աշխարհի խաղաղության մասին, որը համայն մարդկության և մանավանդ Հայ եկեղեցու մտահոգությունն է: Հիշեցինք կրակների մեջ այրվող Լիբանանը և այնտեղ ապրող ժողովուրդների համար մեր աղերսը առաքեցինք առ Աստված՝ ասելով. «Տեր Աստուած, տուր լիազորություն քո ամենայն աշխարհի»: Եկեղեցում հավաքված հոծ բազմությանը խոսեցինք Մայր Աթոռում տեղի ունեցած Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 30-ամյա հանդիսությունների, Մայր Հայաստանի վերապարթունքի և արձանագրած մեծ հաջողությունների, Հիրակի թեմի մասին:

Սուրբ պատարագի ավարտին, որի երգեցողությունը կատարեց «Լուսավորիչ» երգչախումբը, եկեղեցական թափուրը շարժվեց դեպի հայոց գերեզմանները, և կատարվեց հոգեհանգստան պաշտոն հանգուցյալների հոգիների հանգստության համար:

Անուիեռն «Հոգևոր» արտասանեցինք եկեղեցու բակի մուտքին գտնվող կարմիր առանիտա քառից պատրաստված (կառուցված 1965 թ.) Աարիլյան եղեռնի հուշարձանի մոտ, մեր երկու միլիոն նահատակների հոգիների համար:

Օրն իր բացառիկությամբ շարունակվեց Պողոսյան վարժարանի «Մեթոնյան» մանկապարտեզի սրահում տեղի ունեցած ամսնոոյա հանդեսով: Մանկապարտեզի երեխաները անուշ մարմնի լեզվով, մանկական քաղաղությամբ արտասանեցին, պարեցին, երգեցին: Մենք նրանց նվեր հանձնեցինք Ամենայն Հայոց Հայրապետ Տ. Տ. Վալզեն

Ա կաթողիկոսի անունից՝ Արարատ լեռան մեծադիր նկարը: Վերջում շնորհավորեցինք բոլորին՝ մաղթելով նրանց երջանիկ ու խաղաղ տարի:

Հանդեսը փակվեց Տ. Չավեն արքեպիսկոպոսի «Պահպանիչ» աղոթքով:

Հին տարվա՝ 1985 թվականի ճանապարհումը և նոր՝ 1986 տարվա դիմավորումը անցկացրինք Ալեքսանդրիայի Գործադիր ժողովի ատենապետ տիար Վահրամ Թո-

Ալեքսանդրիայի եկեղեցու զանգակատունը

սունյանի հարկի տակ, Տ. Չավեն արքեպիսկոպոսի և թեմական և քաղաքական ժողովների անդամների հետ միասին: Բոլորի մաղթանքն էր, որ հին տարին իր հետ տանի բոլոր չարիքներն ու թշնամությունները, և աշխարհում տիրի միմիայն խաղաղություն, և իրականանան մանավանդ մեր ժողովրդի բոլոր իղձերն ու երազանքները:

Նոր տարում սուրբ պատարագ մատուցեցինք Ալեքսանդրիայի Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցում, որին նրկա էին բազում հավատացյալներ:

Ս. պատարագի ավարտին կատարվեց Հայրապետական մաղթանք:

Նոր տարվա առաջին օրը խանդավառ անցավ Ալեքսանդրիայի թեմական ժողովի

ցկյանս նախագահ Մարտիկ Չարքահանելյանի ընդունելության ժամանակ, որին ներկա էին Տ. Ջավեն արքեպիսկոպոսը, թեմական և քաղաքական ժողովների անդամներ, մշակութային, հասարակական և այլ ասպարեզների ներկայացուցիչներ: Նրանց շատ էր հետաքրքրում այսօրվա Մայր Հայրենիքի վերելքը և Մայր Աթոռի վիճակը: Մենք պատասխանեցինք նրանց հուզող հարցերին:

Նույնպիսի մեծ ընդունելություն կազմակերպվեց հունվարի 5-ին, Ս. Ծննդյան ճրագալույցի երեկոյան՝ տեր և տիկին Վահան Ալեքսանյանների հարկի տակ:

Հունվարի 6: Ս. Ծնունդ և Աստվածահայտություն:

Ալեքսանդրիայի Ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցում կատարեցինք հանդիսավոր սուրբ պատարագ: Եկեղեցին լեփ-լեցուն էր ոչ միայն հայ հավատացյալներով, այլև օտար հյուրերով:

Նորին Սրբություն Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի՝ Սուրբ Ծննդյան պատգամի ընթերցումից հետո, հանուն Հայ Եկեղեցու շնորհավորեցինք բոլոր ներկաների Նոր տարին՝ անդրադառնալով նաև տվետա-եզիպտական և հայ-եզիպտական բարեկամությանը, մաղթելով, որ այն շարունակվի դարեդար:

Երախտագիտական խոսք ասացինք եզիպտական կառավարությանը՝ Եզիպտոսում հայ ժողովրդի նկատմամբ ցուցաբերած դյուրությունների և վստահության համար:

Սուրբ պատարագից հետո առաջնորդարանում տեղի ունեցած հանդեսին իրենց շնորհավորանքի խոսքերով հանդես եկան հայ կաթողիկե և բողոքական փոքրամասնությունների ներկայացուցիչները, քաղաքի հունաց Պատրիարքության ներկայացուցիչ Տ. Ամբրոսիոս եպիսկոպոսը:

Կահիրեում ռադիոյով հայ ունկնդիրները լսեցին Ամենայն Հայոց Հայրապետի՝ Սուրբ Ծննդյան և Նոր տարվա պատգամը, որն ընթերցեց պատարագից Ջավեն արքեպիսկոպոսը, որից հետո Վեհափառի Սուրբ Ծննդյան քարոզը հաղորդվեց արաբերեն լեզվով:

Հունվարի 2-ին «Հառաջդիմասեր»-ի մեծ սրահում ելույթ ունեցանք «Շիրակի թեմը և Յոթվիրաց առաջնորդանիստ եկեղեցին» թեմայով:

Հաջորդ օրը, հունվարի 3-ին, նորից ելույթ ունեցանք «Տիգրան Երկաթ» հնագույն սրահում՝ «Հայկական հայրենասիրություն» թեմայով:

Բոլորի հետաքրքրության առարկան հայ-

րենիք-սփյուռք կապն էր, կարոտը հայրենիքի և Ս. Էջմիածնի նկատմամբ և ծանոթացումը Շիրակի թեմի հետ:

Հունվարի 7-ին տեղի ունեցավ Սուրբ Ծննդյան պատարագ ռուս ուղղափառ եկեղեցում: Ալեքսանդրիայի հայոց եկեղեցու Գործադիր մարմնի անդամ տիար Վ. Ալեքսանյանի հետ եղանք ռուս ուղղափառ եկեղեցում և սուրբ պատարագից հետ ներկա եղանք նրանց կազմակերպած ընդունելությանը, որտեղ շնորհավորեցինք ռուս հայալսելի և նրա հոգևոր հովիվ արժանապատիվ Տ. Դմիտրի քահանայի Սուրբ Ծնունդը և Նոր տարին: Ջերմ մթնոլորտում բաժակներ բարձրացվեցին ռուս-հայ և ռուս-արաբ բարեկամության կենացը, Նորին Սրբություն Տ. Պիմեն Պատրիարքի և Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Հայրապետի կենացները:

Հունվարի 8-ին վերադարձանք Կահիրե:

Ետդարձի ճանապարհին մտանք ղղպտիների Սուրբ Մակարիոս վանքը: Մեզ դիմավորեց և բացատրություններ տվեց Տ. Իրենիոս վարդապետը: Երբ ոտաբորիկ մղտնում էինք Աբիսկիրոն եկեղեցին, հայր սուրբը մեզ ցույց տվեց հայերեն գրերը, որոնք վերջերս դուրս էին եկել ծեփերի տակից: Հուզվեցինք և մտքով ետ գնացինք դեպի մեր պատմության էջերը, երբ Գրիգոր Բ Վկայասեր կաթողիկոսը ուխտի այցով եկել էր այս տեղերը: «Շրջեր ընդ ամենայն անապատին Եզիպտացուց... և գնաց բնակել ի յերինս ընդ միանձինս... և ստացաւ վարս խստակրօնս»: Նման խստակրոնությունը մինչև այսօր էլ կա այս անապատներում, այս վանքում, որ ունի 100 միաբան և 700 գործավորներ:

Հոգեկան մեծ լիցք ստացած բաժանվում ենք մեր քույր Եկեղեցու հպարտությունը հանդիսացող դպտական վանքից: Վանքը հանդիսանում է օպիս անապատում, որովհետև ունի հատուկ մի աշտարակ, որ մի տեսակ ուղեցույց է անապատով գնացողների համար և միաժամանակ ցոյ աահեստ:

Ինչքան ոճվար է սփյուռքի հատության համար՝ հալոնենիքից հեռու, օտար ավերում: Հասնացա և խոռապես թափանցեցի Տ. Ջավեն սոբազանի խոսքերի մեջ, երբ նա մի առիթով ասաց. «Երանի ձեզ, որ աղափսի կարոտը չի մաշեցնում ձեռք»:

Երկու օր հետո «Գեղարվեստասիրագի» ստահում կազմակերպվեց ողջերթի եռեկո: Մեծ շնորհակալական խոսքում անդրադարձանք հատկապես աջխառնի խաղաղության հարգին, որը կենսական անհրաժեշտություն է մանավանդ հայ ժողովրդի համար, և աղապամանեցում է միայն, որ կարելի կլինի

ավելի ամրապնդել Սուրբ Էջմիածին, հայրենիք-սփյուռք կապը: Շնորհակալություն հայտնեցինք առաջնորդ Տ. Ջավեն սրբապանին, Կահիրեի և Ալեքսանդրիայի թեմա-

կան-քաղաքական ժողովների հարգարժան անդամներին, բոլոր ղեկավար ներկայացուցիչներին՝ ջերմ ընդունելության համար:

ՆԱՐԵԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՀԱՔԱՐՅԱՆ

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՎԵՐԱԳՆՈՒՄԸ

Մայր Աթոռ ռախությունն ունի հայտնելու, որ Փարիզի առաջնորդարանի և Ամստերդամի հայ համայնքի երկարամյա բանակցությունները հուլանդական իշխանությունների հետ պակվեցին հաջողությամբ, և Ամստերդամի հայոց պատմական եկեղեցին քաղաքապետարանի որոշումով պիտի վերավաճառվի հոլանդահայ գաղութին: Եկեղեցին ունի մեծ պատմական արժեք, և նրա վերադարձը իր բնիկ տերերին՝ խորհրդանիշն է Հայ եկեղեցու և սփյուռքահայ գաղութների կենսունակության:

Մեր ընթերցողներին որոշ տեղեկություններ ենք տալիս այդ պատմական եկեղեցու կառուցման և վիճակի մասին՝ ըստ Առաքել Սարուխանի «Ազգային Մատենադարան» մատենաշարով (թիվ ՃԺԴ/114) Վիեննայի Մխիթարյանների տպարանում 1926 թվականին լույս ընծայած «Հոլանդան և Հայերը» գրքուկի, որտեղ հեղինակը փաստական և փաստաթղթային տվյալներով կառուցում է եկեղեցու պատմությունը՝ ավելացնելով աղանախների իր վկայությունը:

Ըստ Առաքել Սարուխանի, առաջին հայ քահանան, որ երևացել է Հոլանդիայում, եղել է Մարկոս քին. Աբրահամյանը: Հոլանդացիները անտեղյակ էին հայերին և նրանց պատմությանը, նրանց ճանաչում էին որպես «կաթոլիկներ, որոնք Հռոմից կախում չունենին»: Հիմնականում հայ վաճառականներ էին գալիս Ամստերդամ և հետպիտես հիմնավորվում այնտեղ: Նրանց խորթ էր օտար եկեղեցին և արարողությունը, ուստի Ժե դարի կեսերին ծագեց սեփական աղոթատուն ունենալու անհրաժեշտությունը: 1663 թվականին ժամանակավորապես մի տուն վարձեցին և այն մատուռ դարձրին, Ս. Կարապետ անունով: Առաջին քահանայագործող եկեղեցականը եղավ Անդրիանեցի Կարապետ վարդապետը, որը մեծապես օգտակար դարձավ Ոսկան Երևանցուն՝ նրա տպագրական գործունեության մեջ:

Հաջորդ քայլը եղավ ունենալ սեփական բարեկարգ եկեղեցի: 1713-ին հայ առևտրա-

կանների ավագանին, Պապաջան Սուլթանյանի և Նիկողայոս Թեոդորյանի գլխավորությամբ, խնդրագիր ներկայացրեց քաղաքապետին՝ իրենց սեփական միջոցներով հայկական եկեղեցի կառուցելու համար: Քաղաքապետարանի 1713 թվականի հոկտեմբերի 26-ի որոշման մեջ ասված է. «Այստեղի հայ վաճառականների խնդրանքի հիման վրա, պատշաճավոր խորհրդակցություններից հետո բարի համարվեց արտոնել, որ նրանք այս քաղաքում մի տուն գնեն և եկեղեցիի վերածեն՝ իրենց հատուկ աստվածային պաշտամունքը կատարելու համար»:

Ուստի հայերը այդ ժամանակի քաղաքի կենտրոնական Boomsloot փողոցի վրա մի շենք գնեցին, որ պահեստ էր, քանդեցին բոլորովին և եկեղեցի կառուցեցին՝ բարեկարգ պարդարանքով, եկեղեցական սպասքով և զգեստներով: Անհրաժեշտ էր օծել եկեղեցին, ուստի ժամանակի Աստվածատուր Ա (1715—1725) Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին հղեցին հետևյալ աղերսագիրը.

«Հայկապյան տոհմիս երիցս երանյալ Վեհափառ և բարձրագահ Դիտապետիդ, Տեր Աստվածատուր՝ լուսաբնակ Սուրբ Էջմիածնի արժանաժառանգ Աթոռակալիդ և մեր Գերարքիպիարաջ Հոր՝ Լուսավորչի պանծալի Հաջորդիդ՝ ծնրադիր երկյուղածությամբ մատուցում ենք մեր որդիական ողջույնը նաև խնդալից սրտով Ձերդ Սրբության երանելի իշխանությանը շնորհավորում ենք մենք այստեղ՝ Ամստերդամում եղող ներքոգրյալ հայազգի նվաստ որդիները Սուրբ Աթոռիդ:

Մի փոքր հայտարարություն ունենք մեր Հորը: Շատ վաղուց մերազգի վտարանդի վաճառականներս՝ առևտրի համար օրը օրի վրա՝ ավելանալով գալիս ենք այստեղ՝ այս ծովապարտիակ, տիեզերահոջակ, բազմամարդ, սքանչելիորեն ամենահարուստ, մեծազոր և իրավադատ Ամստերդամ քաղաքը, այդ պատճառով էլ հարկավոր համարեցինք ունենալ մեր առանձին տեղը՝ սուրբ պատարագի համար, մեր համար մի առանձին տեղ սահմանեցինք՝ քահանայով հանդերձ, որ-

Ամստերդամի հայկական եկեղեցին

տեղ միջտու և անխափան կերպով լսում ենք աստվածային պաշտամունքը ըստ մեր կարգի և օրենքի:

Բայց քանի որ այդ տեղը վարձել էինք և հարմար չէր, մի տասնամյակ առաջ հայազգի վաճառականներն համաձայնվեցինք այստեղ մի հաստահիմն եկեղեցի կանգնել, սակայն այլևայլ պատճառներով մինչև այսօր չէր իրագործվում: Իսկ այժմ Սուրբ Հոգու բարեհաճությամբ և համախոհ ու միաբան համաձայնությամբ, մենք, այստեղ եղող հայազգի վաճառականներս, գնեցինք մի հաստահիմն եկեղեցու տեղ, քաղաքիս մեծապարտ և բարձրաբերձ իշխանների հրամանով ձեռնարկեցինք շինել անհրաժեշտ և փափագելի եկեղեցին՝ հաստակառույց հիմքով՝ ի փառս մեր Տիրոջ և ի պարծանս Արամյան ազգիս:

Հետևաբար մեծ թախանձանքով հայցում ենք, որ Սրբազան Հայրդ ունկնդիր լինեք մեր համառոտաբանությանը:

Չեր Սուրբ Աթոռի հրամանով միջտու այստեղ մի քահանա է եղել կատարելու համար աստվածային պաշտամունքը, մինչև Երևանցի Տեր Հովհաննեսի վախճանումը, որից քիչ ժամանակ անցնելուց հետո լուսահոգի Աղեքսանդր կաթողիկոսի հրամանով այստեղ եկավ Հովակիմ վարդապետը և ավելի քան մեկ տարի մնալուց հետո գնաց այստեղից մեծն Հռոմ, որտեղ դեռևս դեգերելով մնում է: Եվ մենք այսպիսի մի գրության մեջ համար մի քահանա խնդրեցինք լուսահոգի կաթողիկոսից, բայց նա վախճանվեց, երբ մեր թուղթը դեռ չէր հասել նրան:

Թեև Հովակիմ վարդապետը այստեղ թողեց իր նորընծա միայնակյացին՝ Տեր Եղիսե անունով, Փիլիպպոսի որդին՝ Սորք գյուղից, բայց սա կամավոր հոծարությամբ չի ուզում մնալ այստեղ, քանի որ տարիքով փոքր է և կրոնականացող, իսկ այս քաղաքը հոլանի և շաքարաղեն:

Ուստի միաբերան համաձայնությամբ խընդրում ենք Չերդ Բալճրագահությունից հոգավ մեզ և արագ կերպով այստեղ մի քահանա ուղարկել՝ տարիքով առույգ և գիտությամբ կատարյալ, ոչ կանամբի՝ կին ունեցող, այլ լինի ըստ Պողոսի սահմանածի Ա Տիմոթեոսի Գ գլխի 2-րդ համարում. աղ լինի, որով անհամը աղի դառնա, և լույս լինի, որ լուսավորի բոլոր մարդկանց: Կարող լինի նաև դիպուկ ժամին ողջամիտ վարդապետությամբ քարոզել և պատասխանել հարցումներին, որ այստեղ տալիս են միջտու այլազգիների բանասերները: Քահանան ընտանիքի հոգս չունենա, այլ այրի կամ կուսակրոն քահանա, որ մինչև կյանքի վերջը այստեղ մնա: Նա թող Չերդ Վեհույունից հրաման ունենա օծելու մեր այս նորակերտ եկեղեցին. շնորհեցեք նրան երկու թուղթեր, որոն-

ցից մեկը հանձնարարական լինի քահանայի համար, մյուսը՝ պատվիրան այստեղ եղող հայ ժողովրդին, որպեսզի եթե քահանան իր խոսքով կամ գործով վրիպում թույլ տա, կամ խոչընդոտ հանդիսանա մեր եկեղեցական սահմանումների ու կարգերի դեմ, սրանք կարող լինեն խրատել նրան ըստ հանցանքների, որովհետև անհնար է դժվար ժամանակներում անմիջապես տեղեկացնել Սուրբ Աթոռից բոլոր լուրերը, քանի որ այս վայրը շատ հեռու է այնտեղից:

Եվ մենք այստեղ եղողներս խոստանում ենք անձեռնմխելի զանձանակ հաստատել Սուրբ Աթոռից անունով, որտեղ լուծալաչափ պտուղ կմատուցվի Սուրբ Տեղից, որովհետև այստեղ մեր ազգից գրեթե ոչ մեկը բնակություն չի հաստատել, իսկ երթևեկող վաճառականներ ավելի քիչ են՝ այսինքն օտարից երեսուկի շուրջ, այն էլ երբեմն:

Այս է մեր խնդիրը Չերդ Բարձրագահ Վեհափառության, որին միջտու և ամեն ինչում կմանք հարուստ և հնազանդ որդիներ:

Գրվեց Ամստերդամում 1715 Տիրույ տարում և հայոց 1164 թվականին, սեպտեմբերի 20-ին:

Ներքոհիշյալ վաճառականների հավանությամբ այս թուղթը հորինվեց շարադրությամբ և տպագրությամբ Ղուկաս Իսաիր Վանակեցու:

Սորակառույց եկեղեցին օծվում է «յանուն Հոգւոյն Սրբոյ»: Սակայն եկեղեցին իր հաստատուն եկամուտը չունեց, ուստի գաղութը տարեկան տուրք է նշանակում, «որպեսզի եկեղեցին, որ բովանդակ հայ գաղութի մխթաբությունն է, կարենա իր գոյությունը պահպանել»:

1833-ին Ամստերդամ իբրև հոգևոր հովիվ եկավ ձեռնասուն և նվիրյալ Հովհաննես վարդապետ Ամասիացի, որ ժրջան աշխատանքով և իր անձնական ծախսերով 1849 թվականին վերանորոգեց եկեղեցին և բերեց այժմյան տեսքին: Ներքին հարդարանքի ծախսերը հոգաց մի հարուստ վաճառական՝ Առաքել Տեր Առաքելենց:

ԺԸ դարի կեսերից գաղութի թիվը սկսեց նվազել. նոր վաճառականներ այլևս չէին գալիս: 1774-ին եկավ Դանիել քահանա, որ ծուխի նվազմանց և ապրուստի միջոցներից զուրկ լինելու պատճառով 1806 թվականին փակեց եկեղեցին և հեռացավ. այդ թվականից ի վեր հայոց լեզուն և հայ պաշտամունքը լռել են Ամստերդամի եկեղեցում:

Գաղութի վերջին անդամը՝ Ստեփան Գարեթյանը, մահացել է 1835-ին: Երկար տարիներ եկեղեցին իր գույքով վեճի նյութ դարձավ, և հոլանդական դատարանը Ֆրանսուա Թեոդոր Լուրլինեքին խնամակալ կարգեց,

որն իրավունք ուներ եկեղեցին վարձու տալու այլ համայնքի: 1845 թվականին պահանջատեր կանգնեց Մայր Աթոռը, որպես զուգաբոլոր հայկական եկեղեցիների: Դատարանը նախ մերժեց, մինչև որ 1873-ին Հաագի ռուսական դեսպանը պաշտոնագիր ներկայացրեց հոլանդական կառավարությանը, որով հաստատում էր Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի իրավական պահանջը: Դատարանը ճանաչեց Մայր Աթոռի իրավասությունը և ամեն ինչ հանձնեց կաթողիկոսի հավատարմատար J. Wertheim-ին: Վերջինս գործելով ըստ հրահանգի, եկեղեցին աճուրդի հանեց 1874 թվականի մարտի 9-ին: Հետաքրքրական է, որ վաճառքի ենթակա չեն եղել հայերեն արձանագրությունները: Գնողը իրա-

վունք է ունեցել դրանք տեղափոխել, բայց «եթե այս տեղափոխության ժամանակ որևէ վնաս կամ կորուստ պատահի, գնողը պարտավոր է հատուցանել վնասը կամ նորոգության ծախսը՝ հոգալ: Գնողը պատասխանատու է այդ իրերի անվնաս պահպանման» (Անդ, էջ 164): Ենթե գնել է Ամենասուրբ Փրկչի Բարեգործական Միությունը, որ որոշել է եկեղեցին և հարակից շենքը օգտագործել միայն կրոնական-բարեգործական նպատակով և ըստ այնմ էլ այն հանձնել է իր կրոնական կարգի մայրապետներին, որոնք հայ եկեղեցու շենքը վերածելով աղջկանց դպրոցի, պահել են այն մինչև այսօր:

ԵՐՎԱՆԻ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ

ՍԱՐԿԱՎԱԳԱՑ ԶԵՌՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ԼԻՈՆԻ Ս. ՀԱԿՈԲ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

Դեկտեմբերի 1-ին, Հիսնակաց Բ կիրակի օրը, հոգևոր ուրախության և հուպումի բալում պահեր ապրեցին հարյուրավոր լիոնցի և ջրջակայից հայեր՝ ներկա գտնվելով Ս. Հակոբ Մայր եկեղեցում կատարվող եկեղեցական հանդիսություններին:

Առավոտյան ժամը 10-ին սկսվեց հանդիսավոր ս. պատարագը: Օրվա պատարագիցն էր Հայրապետական Պատվիրակի Լիոնի փոխանորդ Գերշ. Տ. Նորվան եպս. Չաքարյանը: Սրբապան հորը ս. խորանի վրա սպասարկում էին Տ. Վրթանես և Տ. Իսահակ քահանա հայրերը և դպրաց դասը:

Մի պահ ձեռնադրությունից

Ս. պատարագի քառաձայն երգեցողությունը կատարում էր եկեղեցու «Կոմիտաս» երգչախումբը՝ ղեկավարությամբ տիար Հովհաննես Պերպերյանի:

Ս. գրական ընթերցումներից առաջ՝ սկսվեց սարկավագաց ձեռնադրության արարողությունը: Երկու ընծայալները՝ Գևորգ Փոխանյան և Սահակ Սուքիասյան, առաջնորդությամբ խարտավիակ Ս. Ջատիկ արեղա Ավետիքյանի, ծնրադիր, շարականների ու սաղմոսների երգեցողության ներքո, մոտեցան ս. խորանին, որից հետո պատարագիչ Ս. Նորվան եպիսկոպոսը, համաձայն ձեռնադրության մաշտոցի, սկսեց արարողությունը: Նորընծաներն իրենց կիսասարկավագության աստիճանն ստացել էին մեկ օր առաջ, նոյեմբերի 30-ին, ջաբաթ երեկոյան, «Կիրակամտից» ժամերգությունից անմիջապես հետո:

Եվ այսպես սաղմոսներ, շարականներ, ընթերցվածներ, աղոթքներ...

Մոտեցավ ձեռնադրության ամենախորհրդավոր պահը: Հնչեց Ս. Հոգու շնորհաբաշխության «Աստուածային և երկնաւոր շնորհըս...» շարական-աղոթքը:

Այնուհետև Սրբազան հայրը ձեռնադրության աղոթքները կարդալուց հետո, նորընծաներին շնորհեց սարկավագության ուրարներ կրելու, ինչպես նաև ս. խորանին սպասարկելու իրավունքը:

Ձեռնադրության արարողության ավարտին Նորվան սրբազանը, շնորհավորելով Գևորգ և Սահակ սարկավագներին, հոգևոր-խրա-

տական քարոզ խոսեց՝ վեր հանելով սարկավագի, որպես եկեղեցու սպասավորի անձնվիրության և հոգևոր ծառայասիրության հատկանիշները և ապա հորդորելով նրանց սասց:

«Բարեշնորհ սարկավագներ,

Հետ այսու ձեր նալվածքը անդուլ լարված պիտի պահեք դեպի Հիսուս Քրիստոս: Վառ հույսերով պիտի նայիք դեպի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, աներկյուղ հավատով պիտի դիտեք Լուսավորչի կանթեղը: Հիշելու եք միշտ սարկավագներու պաշտպան սուրբը՝ Ստեփանոս Նախավկան, որուն բարեխոսության հաճախ պետք է դիմեք՝ խնդրելով, որ Աստված բազմացնե ու շատցնե Հայ Առաքելական Եկեղեցվո սպասավորները, մշակները, որոնցմով երաշխավորվելու է Հայ Եկեղեցվո պայծառությունը և կենսավորվելու է մեր հավաքական կյանքը»:

Եկեղեցական արարողությունից հետո, եկեղեցուն կից «Ազգային տան» սրահում, Ազգային միության վարչությունը, եկեղեցու հոգաբարձությունը և Տիկնանց միությունը, ի պատիվ նորընծա սարկավագների, կապակերպել էին շնորհավորանքի և մաղթանաց գինեձոն, որի ընթացքում փոխանակվեցին ողջույնի և շնորհակալության խոսքեր:

Այս հանդիսությունները լիոնահայ հոգեվոր-եկեղեցական կյանքի համար նոր լիցք ու նոր ամյուն հանդիսացան:

ԶԱՏԻԿ ԱԲԴ. ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ

ՍԱՐԿԱՎԱԳԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԵԼԲՈՒՌՆԻ ՀԱՅՈՑ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

1985 թվականի դեկտեմբերի 15-ին, կիրակի օրը, Մելբուռնի հայոց Ս. Աստվածածին եկեղեցում կատարվեց սարկավագական ձեռնադրություն: Օրվա սուրբ և անմահ պատարագը մատուցեց և ձեռնադրությունը կատարեց Ավստրալիայի և Նոր Զելանդիայի հայոց թեմի առաջնորդ Ս. Աղան եպիսկոպոս Պալիոպյանը: Խարտավիակի պաշտոնը կատարեց Ս. Ներսես քահանա Գրուպյանը՝ սարկավագների խմբի օգնությամբ:

Ընծայալը՝ Վիգեն Ավետյանը, փոքր տարիքից նվիրված է եղել Հայաստանյայց Եկեղեցու ծառայությանը: Նա դպրության աստիճան է ստացել Հալեպում, իսկ ուրար

կրելու իրավունք՝ Մելբուռնում:

Ձեռնադրիչ սրբազան հայրը իր խրատական քարոզում բացատրեց սարկավագության նշանակությունը՝ շեշտը դնելով ծառայասիրության վրա:

Որքան հուպիչ էր պահը, երբ ընծայալը հավատքով ու գիտակցությամբ ծնրադրեց սուրբ խորանի առաջ՝ ստանալու համար այս նվիրական աստիճանը: Կրկնակի հուպիչ էր պահը, երբ ձեռնադրիչ սրբազան հայրը Վիգեն Ավետյանի ուսին գցեց ուրարը՝ որպես նշան քաղցր լուծի, կոչումի ու պոռություն:

Մի պահ ձեռնադրությունից

Ձեռնադրության ավարտին Վիգեն սարկավագ Ավետյանը, պորագած Սուրբ Հոգու շնորհներով, սպասարկեց սուրբ խորանին՝ խնկարկելով ու վերաբերում կատարելով:

Ս. պատարագի ավարտին ձեռնադրիչ սրբական հայրը և Վիգեն սարկավագը ընդունեցին ներկա հավատացյալների շնորհավորանքներն ու բարեմաղթությունները:

ՎԱՐՂԱՆԱՆՑ ՏՈՆԸ ԻՐԱՔԱՀԱՅ ԹԵՄԻ ՄԵՋ

Հինգշաբթի, 6 փետրվար 1986, Տոն Սըրբոց Վարդանանց Չորավարացն մերոց, ցընծալի օր մը եղավ իրաքահայության համար:

Աշխատանքի օր ըլլալուն պատճառով ժամանակէ մը ի վեր Վարդանանց հանդիսությունները տեղի կունենան երեկոյան: Այս տարի ևս հոծ բազմության մը ներկայության առաջնորդանիստ Սր. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցվո մէջ ս. պատարագ մատուց թեմիս բարեխնամ առաջնորդ Տ. Ավագ Եպիսկոպոս Ասատուրյանը: Պատարագի հոգեղեն երգեցողության իր մասնակցությունը բերավ «Չվարթոնց» երկսեռ դպրաց դասը:

«Հայր Մեր»-էն առաջ պատարագիչ առաջնորդ սրբականը իր քարոզին մէջ պանծացուց հիշատակը Վարդանի և 1036 վկաներուն, ի միջի այլոց հաստատելով թէ՛

«Քաջամարտիկ Մամիկոնյան սպարապետը ու իր անձնվեր պինակիցները հայոց պատմության ոսկեգիր մատյանին մէջ կնեկայանան որպէս անշեշ փարոսներ, որպէս մշտավառ լույս, հուլար նավուն՝ փոթորկոտ ծովուն վրա: Ավարայրէն ցայսօր 1500 և ավելի տարիներ վերջ, մերազն ժողովուրդի այն պավակները որոնք սփյուռքյան պայմաններու բերումով կապրին տարբեր երկինքներու ներքո հաճախ ենթակա հավատքի նոսրացման ու ապապգայնացման վրտանգներուն, ահավասիկ Հայ Եկեղեցվո լուսապսակ ճանապարհին վրա, տարին անգամ մը գոնէ, կհանդիպին Վարդանին ու Ղևոնդ երեցին, Հովսեփ Հողոցմեցի կաթողիկոսին ու հայ պալատականին, Հայ Եկեղեցվո նվիրյալ սպասավորներուն ու երամ-

երամ հավատավոր ժողովուրդին, հանդիպում՝ որ անպայմանորեն պիտի հազեցնե մեր ծարավ հոգիները՝ նորոգող կանչ մը հանդիսանալով՝ վերստին վերադառնալու հայ ժողովուրդի ճշմարիտ հոգևոր արժեքներուն ու իրավ ազգային բյուրեղ դիմագիծին:

Վարդանանց հիշատակը մշտական հրավեր մըն է դարերու խորքերեն եկող, կոչ մը

թյամբ ավագության պատիվ և սև ծաղյա փիլոն կրելու իրավունք շնորհվեցավ թեմիս հոգևորականներեն արժ. Տ. Օջական քին. Գլըճյանին իր քահանայական ձեռնադրության 20-ամակին առթիվ:

Պատարագի վերջավորության առաջնորդարանի դահլիճին մեջ տեղի ունեցավ ընդունելություն ի պատիվ նորոգ պարգևատրված Տ. Օջական ավագ քահանայի, որը

Ավագ եպս. Ասատուրյանը կարդում է Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակը

մերօրյա և գալիք սերունդներուն՝ ամուր պահելու հավատքը հայուն Էջմիածնով նվիրականացած ու պայմանավոր, ինչպես նաև կառչած մնալու մշակութին հայոց՝ Մեսրոպատառ հիասքանչ նշանագրությամբ խորհրդանշված: Այո, Վարդանանք գիտակցաբար ընտրեցին Ավարայրի ճակատագիրը, կամովին ընդունելով նահատակության պանծալի պսակը, որպեսզի հարատև մնան Էջմիածինն ու Այբուբենը ամենայն հայոց, զույգ գրավականները ազգիս հավատքի ու մշակութի անանց գոյության»:

Քարոզի վերջավորության տեղի ունեցավ Հայրապետական մաղթանք, ապա ընթերցվեցավ Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի սրբատառ կոնդակը, որով առաջնորդ սրբապան հոր միջնորդու-

շնորհակալություն հայտնելով առաջնորդ սրբապան հորը այս վստահության համար, ավելցուց ընելով.

«Այսօր նվիրական այս պահուն, գոհություն և փառք կմատուցանեմ Ամենակալին, որ լիս արժանացուց ավագ քահանայի կոչման Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Վազգեն Վեհափառի սրբատառ կոնդակով: Այս պահուն կմտաբերեմ սաղմոսերգուին՝ հետևյալ խոսքը՝ «Ի քեզ Տեր յուսացայ զի մի ամաչեցից յաւիտեան»—«Տեր, իմ հույսը քու վրադ դրի, որպեսզի հավիտյան ամիթով չմնամ իմ հոգևոր ծառայության ճամբու վրա»:

Սրբապան Հայր, 2երդ Սրբապնության, Ազգային Կեդրոնական Վարչության և ներկա հավատացյալ ժողովուրդին առջև խորունկ գիտակցությամբ, սրտիս խոր վիրա-

պեն այս պահուս կվերանորոգեն ուխտս՝ հանդես գալու Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցիի, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի ու Վեհափառ Հայրապետի, թեմիս տիրախնամ ա-

ռաջնորդի և Ազգային Կեդրոնական Վարչության»:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ ԻՐԱՔԻ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՎՈ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ «ՔՐԻՍՏՈՆՅԱՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՂՈԹՔԻ» ԾԱԲԱԹԻՆ՝ ՄԻՒԱՆՈՅԻ ԵՎ ԵՐԶԱԿԱ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

Կաթոլիկ Եկեղեցվո որոշումով, հունվար 18—25-ի ութնօրյա շրջանը հայտարարվեցավ «Քրիստոնյաներու Միության աղոթքի» շաբաթ:

Այս տարի, ինչպես նախորդ տարիներուն, Միանոյի և շրջակա քաղաքներուն կաթոլիկ Եկեղեցիներու ու միաբանություններու հատուկ հրավերով, Իտալիո հայոց հոգևոր հովիվ Սարգիս քին. Սարգիսյան իր անմիջական մասնակցությունը բերավ զանազան հոգևոր պաշտամունքներու և արարողություններու:

Ուրբաթ 17 հունվարին, Միանոյի թեմի ռադիոն, որ իր հաղորդումները կձայնասփռե Լոմպարտիա նահանգի հինգ ու կես միլիոն կաթոլիկ հավատացյալներուն, Սարգիս քին. Սարգիսյանի նախաձեռնությամբ 20 րոպե տևողությամբ տեղեկություններ հաղորդեց հայ ժողովուրդի քրիստոնեության դարձի, Ս. Էջմիածնի կառուցման, գրոց գյուտի, Աստվածաշունչի թարգմանության, Վարդանանց պատերազմի, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսության, այսօրվա ծաղկյալ Հայաստանի, Իտալիո հայերու հոգևոր-մշակութային կյանքի և Հայ Եկեղեցվո Էքումենիկ շարժման մասնակցության վերաբերյալ: Հաղորդման վերջավորության ձայնասփռվեցան Եկմալյան պատարագեն հատվածներ:

Նույն օրը երեկոյան, Միանոյի Ֆրանչեսկո Ռոմանա եկեղեցվո մեջ Սարգիս քին. Սարգիսյան նախագահեց Էքումենիկ արարողության մը՝ եկեղեցվո երեք հոգևոր հովիվներու մասնակցությամբ, տասնյակ մը մայրապետներու և հարյուրավոր խալացի հավատացյալներու ներկայությամբ: Արարողության սկիզբը ան խոսեցավ հայ ժողովուրդի, Հայ Եկեղեցվո և մշակույթի մասին:

Չորեքշաբթի հունվար 22-ին, Սարգիս քահանա Միանո երկրորդ նորակառույց ավանի գլխավոր եկեղեցվո մեջ «Նաղաղական» և «Հանգստեան» ժամերգություն կատարեց, որու ընթացքին Ս. Ներսես Ընոր-

հալի Հայրապետի «Հաւատով խոստովանիմ» աղոթքը խալերեն լեզվով կարդացվեցավ կաթոլիկ հոգևորականներու և հավատացյալներու կողմէ: Ներկաները հոգևոր պաշտամունքին կիստեմին Հայ Եկեղեցվո հոգևոր երգերուն ու աղոթքներուն խալերեն թարգմանությունը ի ձեռքին ունենալով:

Նույն հոգևոր պաշտամունքը կատարվեցավ նաև հաջորդ օրը՝ հունվար 23-ին, Միանոյին 40 քիլոմետր հեռու գտնվող Պենրա գյուղաքաղաքի քահանայապետական միսիոնարական կեդրոնի եկեղեցիին մեջ: Նախքան եկեղեցական արարողությունը Սարգիս քահանա մասնակից դարձավ միսիոնարական կեդրոնի հոգևոր ճեմարանի դասախոսական կազմի և ուսանողության հետ սիրո ընթրիքին և անոնց խոսեցավ Հայ Եկեղեցվո դավանության և Էքումենիկ շարժման մասնակցության մասին:

Հունվար 24, ուրբաթ օր, Սարգիս քահանա Պուսթո Արսիցիո քաղաքի միսիոնարական կեդրոնին տեսչության հրավերով տեղվույն Մայր տաճարին մեջ թեմի եպիսկոպոսի ներկայության մասնակցեցավ Էքումենիկ աղոթքի արարողության մը: Նախքան պաշտամունքը սկսիլը, Սարգիս քահանա տասնյակ մը եկեղեցականներու, երեսունե ավելի մայրապետներու և ավելի քան երկու հազար խալացի հավատացյալներու տեղեկություններ տվավ Հայ Եկեղեցվո, Հայաստանի և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և Իտալիո հայերու եկեղեցական-մշակութային կյանքի մասին: Հոգևոր պաշտամունքի ընթացքին մինչ հոգևորականները և հավատացյալները փոքր կողջագուրեին՝ ողջույնի համբույրով՝ Սարգիս քահանա երեցկնոջ հետ կերգեր «Քրիստոս ի մեջ մեր յայտնեցաւ» շարականը:

Չորեքշաբթի փետրվար 12-ի երեկոյան, Միանոյի արվարձաններեն Պաճճոյի նորակառույց եկեղեցվո մեջ, Սարգիս քահանա սիրով ընդառաջելով տեղվույն հոգևոր հո-

վիվներուն հրավերին, «Խաղաղական» և «Հանգստեան» ժամերգություն կատարեց հայերեն և իտալերեն լեզուներով՝ հոծ բազմության մը ներկայության: Արարողության սկիզբը ան խոսեցավ Հայ Եկեղեցվո հիմնադրության, Հայոց Առաքելական հավատքին, Ամենայն Հայոց կաթողիկոսության, Իտալիա բնակություն հաստատած հայերու և Հայ Եկեղեցվո Էռմենիկ շարժման մասնակցության մասին:

«Քրիստոնյաններու Միության աղոթքի» շաբթվան ընթացքին տեղական ռադիոն, հեռուստացույցը, մամուլն ու ծիսական թերթիկները իրենց օրական հաղորդումներով ու հոդվածներով լայնորեն արձագանքեցին տեղի ունեցած արարողություններուն՝ շեշտելով Հայ Եկեղեցվո մասնակցությունը Էքումենիկ շարժման:

Նույն առիթով, Սարգիս քահանա բոլոր հանդիպումներու ընթացքին ներկաներուն ցուցադրեց Մայր Աթոռի հրատարակությունները՝ գունավոր արկումներ, «Էջմիածին» ամսագիր, Նոր Կտակարան, օրացույց, Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարի և Ամենայն Հայոց Հայրապետ Նորին Սուրբ Օծություն Վազգեն Ա-ի գունավոր լուսանկարները:

«Քրիստոնյաններու Միության աղոթքի» շաբաթը այս տարի ևս առիթ եղավ հայ ժողովուրդը և Եկեղեցին՝ իր պատմությամբ, Առաքելական հավատքով, ծեսով ու դավանանքով իտալացիներուն ծանոթացնելու, հիմնական նպատակ ունենալով շեշտել Հայ Եկեղեցին իր ինքնագլուխ և ինքնիշխան նվիրապետությամբ, պատմական վարձացման յուրահատուկ ուղիով:

ՍԱՐԳԻՍ ՔԱՀԱՆԱ ՍԱՐԳԻՍՅԱՆ

